

IZARTXO

GANONETAN GERTATUTAKO IPUIÑTXOA...)

Izartxo neskatilla bat zan eta bere laguna Katamixar. Orain Katamixar lo dago areztiko enbor zaar batean, negua bait-da. Udazkenean egin zioten agur alkarri, zugaitzak gorri gelditu ziranean, orri ori guztiak oiñetan zituztela, lotsatuta bezala.

Gaur goiko mendi-gailurrak zuri disdiratsu dauda eguzkiaren

argira. Gabon usaira elurra jetxi da lurrera maluta ederretan. Baso Illunean Olentzaro kantari:

Mesias badator
Eguzkiaren sortzetik
ez egin entzungor
sartzen dago atetik.
Bere izar garbia
dizdiraz or dago
argitu du ortzia
or goian gorago.
Badator, badator
Belen'era bidean
ez egin entzungor
biotz-barrean...

Olentzaro7ren oiuiak esnarazi dute Izartxo bere ames zorarrietatik. Katamixarrarekin amesetan, an goiko aritz artean amesetan... Katamixar zeukan eskuetan eta urrak jaten zizkion eskutik... Une berean txori buru-beltxak, sorbalдан zutik, ezpañetatik jaten zizkion ogi-apurrak...

Olentzaro'k esnatu du amets gozo aietatik.

* * *

Ganbaran, leio borobil baten ondoan, du Izartxo'k bere oatzea. Bertatik ikusten ditu izarrak gabeen kiñuka eta illargi zuria parrrez. Leiotik begira dagoala, orra or nun datorren izar berri bat.

Ori ote Belen'era doan izar berria?

Vai, ala izango da, sortaldetik dator-da eta urregorizkoa du margoa.

Zer egin?

—Belen'era joan nai nuke nik ere. Baiña, Erregeekin batera lot-satu egiten naiz. Ondoren joango nazaie. Zer dio. Aurtxoari eramango?

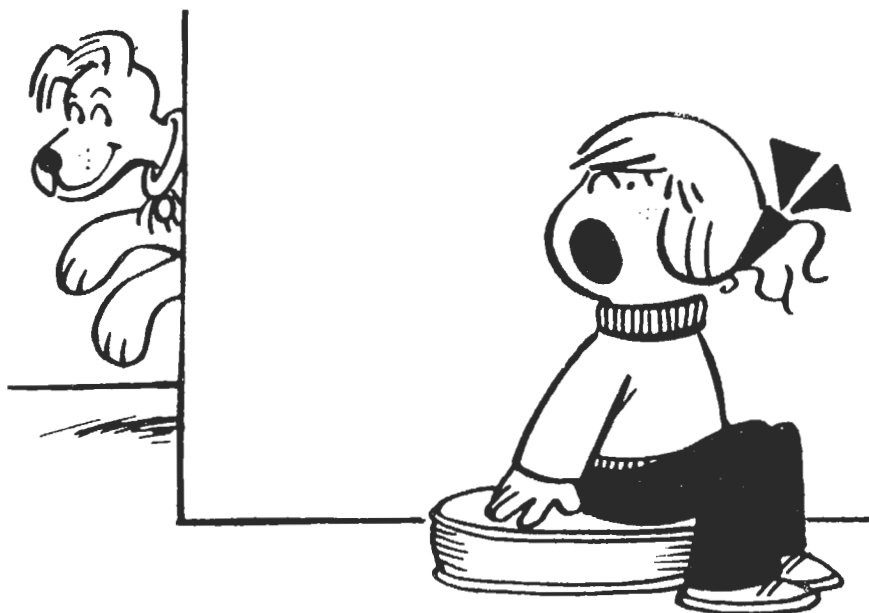
Amatxok an, kutxa illunean, baditu intxaur ximurtuak, baita mizpero umatuak ere. Jaiki da oetik Izartxo eta kutxara-bidean, alastatik datorren sagar-usaiñak jo dio sudur-zuloa.

—Auetxek errege-sagar zimalduak!...

Artu ditu dozenatxo bat Jesus'entzako. Oso dira goixo eta gus-tatuko zaizkio.

Aitaren musu-zapi urdin aundiarekin pardeltxo bat egin du.

IPUIÑA

Gorde ditu bertan sagarrak eta kuxtara gerturatuta, estalkia jaso du. Saskitxo batean intxaurrak daude eta kajatxoan mizperoak. Artu ditu eskutaratxo batzuek eta pardelean ipiñi.

An, atearen ondoan, antxen dago aitatzok mendira eramaten duan gorozti-makilla ere. Pardela makilla-muturrean dula, irten du Izartxo'k atzeko atetik mendira. Etxean ez da iñor konturatu. Iñor ez, baiña, Txuri txakurtxo bai konturatu da eta saltako ekin dio bere nagusi txikiaren ondoren.

—Ez, Txiki. Zu etxean gelditu, gure amatxori lagundu bear diozu.

—Ez, Izartxo, nik ez zaitut utziko. Zurea naiz eta zurekin joan nai dut.

—Emen geldituko zera.

—Ez, orixe.

—Esan dizut ezetz.

—Nik zurekin joan nai dut.

—Ez zera etorriko.

—Bai, joango naiz.

—Zurekin alperrik da.

Salto ta brinko, buztanari eragiñez, aurrera joateko prest dago Txuri.

Ez du nai etxean gelditu. Txuri barugogorra dala Izartxo'k ondotoxo daki eta berekin joaten utziko dio. Pozik, alaz ere, maite bait du Izartxo'k bere ttottoa. Ez luke ezergaitik galdu nai. Jostallu poli-

tago eta maitagarriagorik nun topa?

—Ator, Txuri. Pozik eramangi zaitut.

—Eskerrik asko! Eskerrik asko! Eskerrik asko!!!

Asi da ugaletik tiraka tximista baiño bizkorrago. Zeiñek gelditu arazi?

Basoan Katamixar lo dago Udaberrirarte. Goiko zugaitz-adarrrak billutsik daude, sorgiñen beatz luza okerrekin egindako armearma-sarea dirudite. Anka-pean Udazkeneko ostoak, basoaren estalgarri, zurrumurru gozoan...

—txuri, an izarra nun doan!
Txuri'k izarri zaunka. Enbor aundi baten zulotik ontza oska. Izartxo ikaratu da:

—Nor da or?

—Ontza dezu, Izartxo xiuka.

Egia zan Txuri'k esandakoa. An zauden bi begi aundi zabal-zabalik, illargiaren argiz zuri-zuri, elurrazko begi zuri argi-argiak.

Irten dute basotik zabal-gune batera.

—Txuri, an gure izarra. Iges egingo digu.

—Ez, Izartxo, gu gelditzen geraan, bera ere gelditu egiten da. Gu aurrera goazenean, bera ere bai. Lasai ibilli, etxeoandre, bes-tela nekatu egingo zera.

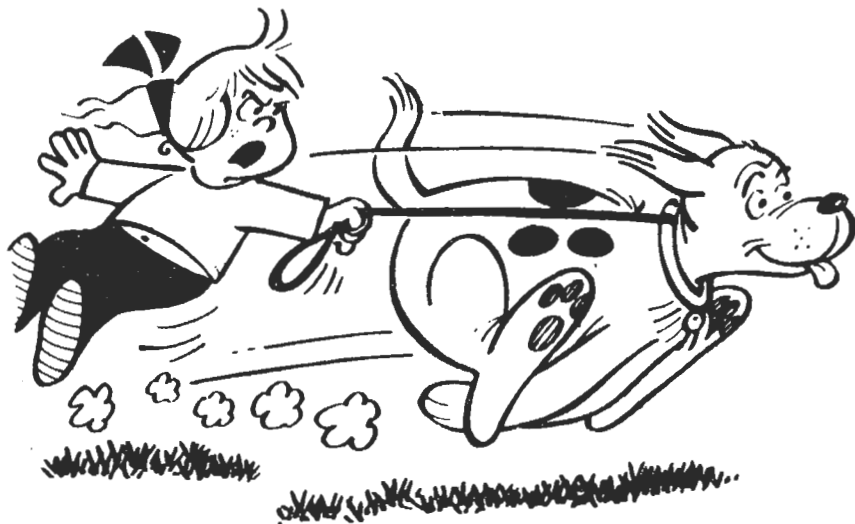
—Zu gabe, Txuri, nik zer egingo ote nuke emen gau-illunean...

Aurreraxeago zarpaildutako txabolatxo agertu da eta bere inguruan umetxo sail bat erdi narrugorri. Gerturatu diranean, barren-dik andratxo bat agertu zaie, aur beltzaran bateri bularre ematen:

—Zer zabilzate emendik, gau illunean? Krisaillua dakar eskue-tan.

—Jesus jaio-berriarengana joan nai degu eta aren izarren ondoren gatoz.

—Belen aurrerago dezute; baiña arek aiña beargorri badegu guk ere...

—Sagartxoak baditut emen eta pozik emango dizkizut.

Beste gabe atera ditu sagarrak pardeltxotik Izartzo'k:

—Torizu. Ez da gauza asko eta barkatu.

Urbildu dira aurak amarengana eta ekin diote sagar-jateari. Gosea zeukaten alakoa...

* * *

Badoaz aurrera Izartxo eta Txuri. Pardela ariñago eta biotza ere bai alai-kantari.

Bidexigor bat artu dute mendimuiño batean zear. Muiñoaren beste aldetik eskala bat dator, makulua besapean, ibiltzen asmatu eziñik.

Izartzo eskalearekin izketan ari zala, izarra zeruan geldi.

—Neke aundia izango dezu ibiltzen...

—Bai, erren nabil. Belauna daukat eskubikoa perlesiak jota. Tolestu ezin. Gogortua daukat zearo eta egur batekin lagundu bear ibiltzeko. Lizar-egurrakin egin nuen makulu au.

—Eskean erri batetik bestera joateko aldi luzeak bearko dituzu.

—Bai, alaxe da. Orregaitik jeiki naiz illargi-beteakin batera. Bestela ez dit astirik ematen bear ditudan biltzeko ere. Beti gose.

—Baditut emen nerekin intxaurrak eta emango dizkizut.

—Bai nik eskertu ere. Ekatzu zer ori eta milla ta milla esker...

An utzi zuten bide-ertzean eskalea arriakin intxaurrak puskatzen.

* * *

Ekin diote berrero bidean. Aurretik izarra aintzindari. An, urrunean kanpaitxoaren dan-danak:

«Dan, dan, dan
amabiak Belen'go torrian...

Dan, dan, dan,
Jesus aurra jaio da estal-
pian...»

Zaunka Txuri'k kanpai-doiñuari. Izartxo, berriz, urduri kanpaiak entzunda.

—Goazen, Txori. Gure Erregetxo-
xa jaioa da.

Guazen. —Guazen. Guau,
guau!...

Arbolape betean artzai gaztetxoak artzantzantzan.

—Otzik bai, mutilok?

—Jana baiño obeto.

—Ez al dezute ezer jatekorik?

—Esnea jeisteko gaude, gaztaiak egiteko.

—Umatutako mizpero gozo-gozoak baditut emen. Nai?

—Bai, pozik, tripetako garraixiak ixil-arazteko.

Ekin diote besterik gabe mizperojaten. Iziartxo'ri pardela era bat ustuz zaio eta gorde du musu-zapia poltxikoan...

* * *

Bat-batean, izartxo-talde bat agertu zan kantari, disdiratsu eta argiz jantzita:

Aintza Zeruan, Aintza Zeruan
goian goiko Jaunari,
pakea lurrean, pakea lurrean
beeko Gizontxoari!...

Bitartean, an beeran, erreko ondoko leeze-zuloaren gainean, Izarra zintzilik.

Izartxo ta Txuri gelditu dira txunditurik, oiñak lurrera josita lez.

—Eldu ote gera, Txuri, gure elburura?

—Bai, Izartxo. Asto-usaiña datorki sudurretara. Ikuilluan daude.

Lo sakin batetik esnatuta bezala, asi dira bera bidean, biotza tau-paka lertu bearrean.

—Au zoriona, Txuri. Gure amesak oraintxen beteko dira.

—Bai, etxeoandre. Eta esker-
rrak laguntzen ekarri nauzulako.

* * *

Beerago eta laisterrago doaz. Aizkenean, tximistak artuta agertu dira Belen'go estalpera. Erratz aundiakin lurra garbitzen ibillia da Jose; baiña, ardi-zimaurrearen usaiñik ez da emen galdu oraindik.

Aurra Amaren magalean esnea bularretik edozten. Pozik arrotik tiraka.

Izartxo Maria'ren aurrean auzpeztu da eta Semeari musu eman dio oiñetan. (Txuri'k zaunka buztanari eragiñez). Oial zuri batean gaztaitxoak ikusi ditu eta bat-batean bere pardeltxo gogora zaio. Baiña, utsik atera du. Erakusi dio Amari.

—Zure Semearentzat nekartzen intxaur, mizpero eta sagartxoak bidean eman ditut eta orain zuentzako ezer-ez.

—Zoragarria da zuk egin dezuna.

Aurak, berriz, Amaren titia utzi eta Izartxo'ri maitekor begiratu dio. Amak berrero:

—Izartxo, nere Aurak maiteen ditunak, zure eskutxoak dituzu: maitasunez uztutako esku uts oiek.

...

Pozarren eta kantari biurtu dira etxera, basoari irrintzika eta Izaki guztiati garraixika, pozaren-pozez biotza leertu berrean. Izartxo'k Txuri'ri:

Emendik aurrera nere lagun-urkoaren alde lan egiten saiatuko naiz, ordaiñetan ezer eskatu gabe.

Txuri ez dator bat asmo orrekin:

—Gaurko egunez gauza guztiak daukate ordainkizun bat. Ez du iñok eskurik jasotzen zenbat ordainduko diozun galdetu gabe. Ez du iñok esaten zenbat lan egingo duan; zenbat ordainduko zaion, baizik. Zu alrebes zabilta...

—Bai, Txuri, ori ere ala da. Baiña, guk ikusi degun Aurak ez du galdetu zenbat ordainduko diogun gure aldeko gizakunde eta eriotzagaitik... Alkar maitatzea agindu digu... eta maitasunak ez du ordaiñik eskatzen. Justiziak, bai. Maitasunak, ez. Eta, gu, Txuri, maitasunaren semeak gera...

Deba'n. Ilbeltzak, 6.
1983'an.

ARRINDA'tar ARCES